

גיליון ע"ה
פרשת ויחי
תשפ"א

דרך מצוותיך

שו"ת בהלכה מרבינו

דין השכמת הבוקר (סי' א')

בענין אמירת תיקון חצות

שאלה: תיקון חצות, האם כולם חייבים לאומרו.
תשובה: זה ענין ע"פ קבלה.

שאלה: ענינים הנהוגים ע"פ קבלה (כנ"ל) שעליהם רבינו עונה לבני תורה, בזה"ל: "זהו ע"פ קבלה" משמע שאין כל בן תורה מחוייב לנהוג כן. אך בענין גידול זקן, רבינו מצטט בספרו אורחות יושר (פרק הדרת פנים) מדברי "המקובלים", משמע שכל בן תורה צריך לחשוש למקובלים. ומ"ש האי מהאי. תשובה: עי' מ"ב סי' כ"ה סקמ"ב.

וז"ל המ"ב שם: כתב הכנ"ה בכללי הפוסקים, כל דבר שבעלי הקבלה והזהר חולקים עם הגמ' והפוסקים, הלך אחר הגמ' והפוסקים, מיהו אם בעלי קבלה מחמירין יש להחמיר גם כן, ואם לא הוזכר בגמ' ובפוסקי' אע"פ שזכר בקבלה אין אנו יכולים לכופ לנהוג כן, ודין שאין מוזכר בהיפוך בש"ס ופוסקים יש לילך אחר דברי קבלה. עכ"ל.

וא"כ נשמע מכאן שצריך ללכת "אחר קבלה" בכל דבר שאין כתוב ההיפך בגמ', ולפ"ז צריך לצאת שנלך אחר קבלה, "בזקן" וגם "בתיקון חצות". וצ"ע. ועי' בשאלה הבאה.

שאלה: בתשובה הקודמת בענין קבלה, כתב לנו רבינו שליט"א לעיין במ"ב, והנה שם מבואר שכשאינ מחלוקת בין קבלה לנגלה יש לילך אחר קבלה. א"כ לפי"ז שוב צריך לברר האם צריכים לעשות תיקון חצות ומ"ש משאר דברים, (ושמא נתרץ ע"פ מה שמפורסם [א] בשם החזו"א שאמר שמי שמקפיד על קבלה בכל דבר בסוף יזלזל בנגלה) וצ"ע.

תשובה: אינו חיוב אלא ענין [ב].

א. רבינו שליט"א אמר לי בע"פ על שמועה זו בשם החזו"א בזה"ל: יש הרבה שמועות בשם החזו"א שהם שקר ואין צריך להאמין לכל שמועה בשם החזו"א.

ב. רבינו שליט"א ביקש שנכנס אליו, (בביאור ענין זה), וביאר לנו שמכיון שכתוב במ"ב "שאינ כופין על קבלה", א"כ אינו חיוב גמור, ולכן "על חשבון לימוד תורה" אי"צ לעשות ע"פ קבלה, ולמשל תיקון חצות "בתחילה" הוא גורם ביטול תורה, ואין לעשות כן, אבל כשמרגיש שאין עושה לו ביטול תורה, אדרבה טוב לעשות כהקבלה. ע"כ.

דין לבישת בגדים (סימן ב')

בענין כיסוי הראש

בענינים אלו של "כיסוי הראש", יש ב' דינים. א' דין שלא ללכת בגילוי ראש, מפני השכינה שמעל הראש (מגמ' קידושין דף ל"א). ב' שע"י כיסוי ראש מוסיף ירא"ש, [וזהו ע"פ הגמ' שבת קנ"ו: כסי ראשך כי היכי דתהוי עלך אימתא דשמיא]. ויש הרבה נפ"מ בב' דינים אלו, ויתכן שחלק מספיקותינו תלויים בהם:

שאלה: מנהג העולם שהולכים עם כיפה שלא מכסה את כל הראש, או את רובו, אלא מכסה קרוב לחצי, האם הוא מנהג טעות, (שצריך לשנותו), או שאחר שנהגו כן שפיר דמי. תשובה: ע"פ דין צריך לכסות רוב השער.

וכן מביא מרן שליט"א פסק זה בשם מרן החזו"א בס' מעשה איש (ח"ה עמ' כ"ג) (דולה ומשקה)

דרך פיקודיך

פנינים על פרשת שבוע

אי מהני לומר את הנוסח המקוצר בהפרשת תרומות ומעשרות "ברך ישראל לאמר ישמך אלקים כאפרים וכמנשה" (מ"ח כ').

שאלה: לכאורה פירוט הברכה לא כתיב, אלא זה מובן שיהיו צדיקים וחסידים וכו', עד כדי שישראל יברכו בהם. ולכאורה לפי"ז יש להביא ראיה מהפסוק, דמהני לומר את הנוסח המקוצר בהפרשת תרומות ומעשרות, דמקרי אמירה. תשובה: זה לא נקרא מקוצר.

ברכה לבנות "ישמך אלקים כשרה רבקה" וכו'

(שם) שאלה: יש המברכים את בנותיהם "ישמך אלקים כשרה רבקה רחל ולאה", האם כך צריך לברך, או שגם כן בבנותיו יאמר כמו שכתוב בתורה כאפרים וכמנשה. תשובה: אולי.

המנהג ביום המילה לברך "ישמך אלקים כאפרים וכמנשה" שאלה: תרגום יונתן פ' ויחי "וברכיניון ביומא ההוא למימר בך יוסף ברי יברכון בית ישראל ית ינוקא "ביומא דמהולתא" למימר ישוינך ה' כאפרים וכמנשה" (מ"ח כ'). צ"ב מנין לתרגום שברכה זו נאמרת לינוקא ביומא דמהולתא. תשובה: ראה שנוהגים כן.

(אריה שאג)

גאוותו של פרעה לא תיתן לו להודות בפני איש זר

וַיַּעֲבֹר יְמֵי בְּכִיתוֹ וַיִּבְרַךְ יוֹסֵף אֶל בֵּית פְּרֹעֹה (בראשית נ"ד).

ומדוע לא דיבר יוסף עם פרעה עצמו?

אמר בזה רבינו שליט"א בשם אביו, מרן בעל הקהילות יעקב ז"ע, שיוסף חשש שאם ידבר בעצמו אל פרעה, יסרב לתת לו לצאת, כי יאמר לו שלא שייך שיעזוב את מצרים אפילו לזמן מועט, כי הכל יתמוטט ויחרב, שהרי פרעה ידע שהוא לבד לא מסוגל לנהל את כל עניני המלוכה.

לכן התחכם, ודיבר עם "בית פְּרֹעֹה" שידברו עם פרעה, כי ידע שבפני אנשים זרים פרעה יתבייש ולא "יודה" שיוסף מחזיק את מצרים, ובודאי יסכים!

כיוצא בזה סיפר עוד, עובדא שזוכר במרן החזון איש זצ"ל:

באותה תקופה היה מי שרצה ליטע אילנות בחצר בית הכנסת הגדול בבני ברק דאז, והחזון איש לא היה ניחא ליה, כי חשש לשיטת הגאון רבי עקיבא איגר האוסר בזה.

החזו"א מסיבותיו שלו לא רצה לכפות דעתו לאסור, לכן נהג בפיקחות. באותה תקופה היו בבני ברק כמה רבנים, והחזון איש שלח לומר לכל אחד מהם בנפרד, שפלוגי מתיר, כדי שזה יעורר אותם לאסור... כדרך העולם שאחד לא רוצה להראות שהוא "נגרר" אחר השני, ועל ידי זה הם יאסרו ויוכלו לומר בשמם שאסור.

סופו של העובדא היה, שזה לא הועיל וכולם לבסוף התיירו... (שבענו מטובך)

דבר העורך

ה"חיסון" הרוחני - נאמנות לדעת תורה

אשרינו מה טוב חלקינו שרבותינו עיני העדה מהלכים לפנינו כעמודי האור, בתוך כל התוהו ובוהו, בתקופה אחרונה ניסו גורמים מרושעים במודעות רחוב ובצינתוקים לעורר פחד ובהלה, ובתאוריות הזויות, ניסו להניא את הציבור מלהתחסן כנגד הנגיף הקורונה.

אך כל זה נהפך ללעג והבל ברגע שזכינו לשמוע הכרעה חדה וברורה היוצא מפי לשכת הגזית בקולו הקדוש של רבן של ישראל שליט"א, שהתבטא בפני שד"ר הרב יצחק פינדרוס על החיוב להתחסן, וביטל בצורה מוחלטת כל ה"טענות" נגד החיסונים, וזה תמליל השו"ת.

נכדו חביבו הרב יעקב ישראל קניבסקי: לגבי עכשיו החיסונים על הקורונה שסבא אמר שצריך לעשות את זה, הם שואלים אם להגיד לאנשים שאפשר לעשות את זה, או שצריכים לעשות את זה. רבינו: צריכים.

שד"ר הרב פינדרוס: זה חובה של השתדלות.

רבינו הנהן בראשו לחיוב.

נכדו חביבו: יש אנשים שמפחדים שיזיק להם בדברים אחרים?
רבינו: לא לפחד.

ולאחר מכן רבינו בירך שכולם יהיו בריאים.

הכרעה זו פורסמה בכל רחבי העולם ונתנה ברגע קט סוף לכל השמועות והתאוריות, ועם התורה בראשות גדולי התורה הלך והולך בהמוניו להתחסן כנגד הנגיף.

קודם הכרעה הברורה, רבינו ישב זמן ארוך עם גורמי הרפואה וגורמים נוספים בענין, והובא בפניו הדעות בעד ונגד החיסון, רבינו ביטל בנחרצות כל הטענות מכל הסוגים כנגד החיסונים, ואחז שאין מה לחשוש מזה, ושחלק מחובת ההשתדלות הוא התחסנות מפני הנגיף.

חשוב לציין שנשאל רבינו בעבר ע"י הגאון ר' אברהם חיים שציגל שליט"א מרבני המערכת ששאל פעם את רבינו [והובא בספרו דולה ומשקה] בענין החיסונים שתפקידם למנוע מחלות בעתיד.

האם גם מתפלל התפילה שנפסק במ"ב שיש לומר קודם לקחת תרופה, (כתב המ"ב (סי' ר"ל ס"ק ו'). דבכל מילי דרפואה יאמר יה"ר מלפניך ה' א' שיהא עסק זה לי לרפואה כי רופא חנם אתה ואח"כ יאמר ברוך רופא חולים). או שמא מדובר רק בתרופה שמרפאה את המחלה הקיימת תקנו משא"כ כאן, שזהו לא לרפואת מחלה קיימת, והשיב רבינו שראוי להתפלל, ולכאן ה"ה כאן.

אוי לאותם הני בני בליעל משולי המחנה שחושבים שבכלל יש להם הזכות להרהר ולדון אחר דעת עיני העדה ורובו המוחלט של חכמי התורה, וכבר אמרו חז"ל כל המהרהר אחרי רבו כמהרהר אחרי השכינה, ואוי להם מיום הדין ומיום התוכחה, ועיין בילקוט שמעוני: כל המדבר ברועה ישראל כאילו מדבר במי שאמר והיה עולם, ע"כ, כל מילה נוספת מיותרת.

דרך חוקיך

שו"ת על הש"ס מרבינו

מסכת שבת

ק"ע:

אמאי שינה רש"י בלשונו ופעם כתב אכילה ופעם סעודה
שאלה: "נפלה דליקה בלילי שבת" וכו', ופרש"י "בלילי שבת קודם אכילה, שחרית קודם סעודה". צ"ע אמאי כתב רש"י פעם אחת אכילה ופעם אחת סעודה.
תשובה: סעודת שבת. ובפעם אחרת ענה: לרבות כל הסעודה.

ק"ח:

בדברי ר' יוסי "יהא חלקי ממי שחושדין אותו ואין בו"
שאלה: "אמר רבי יוסי, יהא חלקי ממי שחושדין אותו ואין בו".
וצ"ב, הא על ידו בא תקלה לחבירו שהחושד בכשרים לוקה בגופו.
תשובה: מי אומר לו לחשוד.

ק"ט:

כל צדקה שאדם נותן כך יתעשר
שאלה: האם מה שאמרו חז"ל "עשר בשביל שתתעשר", זה רק על חומש או ג"כ במעשר.
תשובה: כמה צדקה שנותן כך יתעשר.

ק"ט:

בענייית יהא שמיה רבא רשאי להגביה קולו יותר מן המברך
שאלה: "כל העונה אמן יהא שמיה רבה בכל כוחו", ובתוס' משמע דהוא בקול רם. וצ"ב הא אין להגביה קולו יותר מן המברך.
תשובה: אמן אין להגביה אבל יש"ר רשאי להגביה.

חמין במוצאי שבת מלוגמא

שאלה: "חמין במוצאי שבת מלוגמא". האם זהו דוקא שתיה או אפי' אוכל חם שאינו פת.
תשובה: אולי.

האם צריך לחמם את המים במוצאי שבת

שאלה: שם: כתב המהרש"א, שמייירי שמחממם במוצ"ש. האם לפי"ז, מי שיש לו מים חמים מדוד של שבת וכדומה, עדיף לחמם מחדש.
תשובה: נכון [למהרש"א].

ק"ב:

מדוע לא מנו בכלל י"ח כלים גם תכשיטים

שאלה: "מצילין סל מלא ככרות וכו', רבי יוסי אומר י"ח כלים", והגמרא מונה אותם. וצ"ב מדוע לא התיר שם גם תכשיטים.
תשובה: אין נחוי.

(אריה שאג)

לעילוי נשמת

הר"ר בנימין ב"ר אברהם צבי שטרן זצ"ל
נלב"ע ט"ו טבת תשמ"ב,
הונצח ע"י משפ' אלפר - פ"ת

המערכת משגרת ברכת מזל טוב לנכד רבינו

הגאון ר' גדליה הוניגסברג שליט"א
לרגל הכנס בנו, נין רבינו, ונכד לחתנו מרן ר"ש שטינמן
הבה"ח שלמה נ"ו לעול תורה ומצוות.

המערכת משגרת ברכת מזל טוב לנכד רבינו

הרה"ג ר' שלמה קנייבסקי שליט"א העומד לימיננו בכל עת,
לרגל הולדת הבת, נינה לרבינו, ונכדה לבנו חביבו הגרי"ש

לתרומות והנצחות ניתן לפנות לפלאפון –
052-760-6474

יו"ל ע"י קו דרך אמונה: 0799-211-666
לקבלת הגיליון במייל: a0799211666@gmail.com
הגיליון יו"ל בסיוע עמותת "נעשה אדם" ע.ר. 580652063